

2023 NCEA Pūrongo Aromatawai

Te Marautanga o Aotearoa	Pūtaiao
Rā tuku Aromatawai	25 o Oketopa, 2023
Te Momo Aromatawai	Kete Manarua
Ngā Paerewa Paetae	Kaupae 1 - 92071 & 92072

Wāhanga 1: He Tirohanga Whānui

E mihi ana ki ngā ākonga me ngā kaiako o ngā kura whakamātau i ngā paerewa paetae hōu. Mā ngā kōrero tuku iho me te mātauranga atua e whai wāhi atu te ākonga ki ngā mahi ā ngā tūpuna i te ao tūroa.

Wāhanga 2: He kōrero mō te Paerewa

92071: Te tūhura i ngā kōrero tuku iho e pā ana ki tētahi kaupapa taiao ā-iwi

Ka whai wāhi atu tēnei paerewa paetae ki ngā kōrero tuku iho a ngā mātua tūpuna, hei tauira ko ngā karakia, ko ngā pūrākau, ko ngā mōteatea, ko ngā whakataukī, ngā whakatauākī hoki, he aha atu. Mā ngā kōrero tuku iho e ārahi i te ākonga i tana aronga ki tētahi kaupapa taiao ā-iwi. Me whai kaupapa taiao e hāngai pū ana ki te iwi (ōna hapū, whānau), e mana ai te iwi hoki.

Te Aromatawai ā-Waho:

Ki tā tēnei paerewa paetae, he aronga ki ngā kōrero tuku iho nō te iwi, hapū, whānau o te ākonga. He pūrākau, he whakataukī, he aha atu. Kei te paerewa paetae kōrero āpiti te whakamārama.

Ko tā te ākonga mahi he torotoro (paetae), he whakamārama (kaiaka), he parahau (kairangi) rānei i te kōrero tuku iho me ngā hononga ki te kaupapa taiao ā-iwi ki te hāpai hoki i te mana o te iwi.

Nā te ākonga i kōwhiri tana kaupapa taiao ā-iwi, nā te ākonga anō i kōwhiri te āhua o te momo taunakitanga hei kapo i tana akoranga.

Kia mōhio ai hei tau 2024 kua panoni te kupu 'tūhura' ki te kupu 'torotoro' i te taitara o tēnei paerewa paetae.

Te Tirohanga:

Kei ngā kōrero tuku iho te mōhioranga me te mātauranga a ngā mātua tūpuna. Mā ngā kōrero tuku iho e ārahi i te aronga ki te kaupapa taiao ā-iwi. Ko ētahi kaupapa taiao ā-iwi, ko te awa, ko te wai, ko te pā harakeke, ko te mahinga kai hoki. He maha ngā kaupapa taiao ā-iwi e taea e te ākonga. E taea hoki e te ākonga te mahi tāmiro i ngā paerewa paetae maha i raro i te kaupapa kotahi.

Te Marautanga o Aotearoa	Pūtaiao
Rā tuku Aromatawai	25 o Oketopa, 2023
Te Momo Aromatawai	Kete Manarua
Ngā Paerewa Paetae	Kaupae 1 - 92071 & 92072

Pūrongo Paerewa Paetae:

Ko ngā Ākonga i eke ki te **Kairangi** i te paerewa paetae nei:
i parahau i ngā kōrero tuku iho e pā ana ki tētahi kaupapa taiao ā-iwi.

- I whakamārama, i whakatakoto taunakitanga e pā ana ki ngā mōhiotanga, ngā māramatanga me ngā hononga i waenga i;
 - ngā kōrero tuku iho me tētahi kaupapa taiao ā-iwi,
 - ngā huarahi e hāpai ai te kaupapa taiao i te mana o te iwi.

Ko ngā Ākonga i eke ki te **Kaiaka** i te paerewa paetae nei:
i whakamārama i ngā kōrero tuku iho e pā ana ki tētahi kaupapa taiao ā-iwi.

- I wetewete i ngā hononga i waenga i;
 - ngā kōrero tuku iho me tētahi kaupapa taiao-ā-iwi,
 - ngā huarahi e hāpai ai te kaupapa taiao i te mana o te iwi.

Ko ngā Ākonga i eke ki te **Paetae** i te paerewa paetae nei:
i torotoro i ngā kōrero tuku iho e pā ana ki tētahi kaupapa taiao ā-iwi.

- I rapu mōhiotanga, i kimi māramatanga mai i ngā kōrero tuku iho e pā ana ki:
 - tētahi kaupapa taiao ā-iwi,
 - ngā huarahi e hāpai ai te kaupapa taiao i te mana o te iwi.

Ko ngā Ākonga **Kāore i whiwhi** i te paerewa paetae nei:
kāore te taunakitanga i hāngai ki ngā paearu o te paerewa paetae.

Te Marautanga o Aotearoa	Pūtaiao
Rā tuku Aromatawai	25 o Oketopa, 2023
Te Momo Aromatawai	Kete Manarua
Ngā Paerewa Paetae	Kaupae 1 - 92071 & 92072

92072: Te tūhura i te mātauranga e pā ana ki ngā atua ki tētahi kaupapa taiao

Te Aromatawai ā-Waho:

Ki tā tēnei paerewa paetae, he tūhura i te mātauranga atua o tētahi kaupapa taiao. Kei te kōrero āpiti o te paerewa paetae te whakamārama. Kia mōhio ai hei te tau 2024 kua panoni te kupu 'tūhura' ki te kupu 'torotoro' i te taitara o tēnei paerewa paetae.

Ko tā te ākongā mahi he torotoro (paetae), he whakamārama (kaiaka), he parahau (kairangi) rānei i te mātauranga atua me ngā hononga ki te kaupapa taiao.

Nā te ākongā anō i kōwhiria te kaupapa taiao, nā te ākongā anō i kōwhiria te āhua o te momo taunakitanga hei kapo i tana akoranga.

Te Tirohanga:

He kōrero mō te ao o ngā atua Māori. He whakaingoa i ngā atua Māori me te torotoro i ngā āhuatanga maha e hāngai ana ki ngā atua Māori. Ko tā te Māori tirohanga ki te taiao, he whakatangata, nō reira koia nei te whai i te ao turoa hei tangata. He whakapapa tō tēnā atua, tō tēnā atua. He whanaungatanga hoki tētahi atua ki tētahi atua. He mauri tō tēnā atua, tō tēnā atua.

Pūrongo Paerewa Paetae:

Ko ngā Ākongā i eke ki te Kairangi i te paerewa paetae nei:

i parahau i te mātauranga e pā ana ki ngā atua me ō rātou hononga ki tētahi kaupapa taiao:

- i whakamārama i te kaupapa taiao,
- i whakamārama i ngā atua,
- i whakamārama i ngā hononga i waenga i ngā atua me te kaupapa taiao,
- i whakatakoto taunakitanga e pā ana ki ngā mōhioatanga,
- i whakatakoto taunakitanga e pā ana ki ngā māramatanga.

2023 NCEA Pūrongo Aromatawai

Te Marautanga o Aotearoa	Pūtaiao
Rā tuku Aromatawai	25 o Oketopa, 2023
Te Momo Aromatawai	Kete Manarua
Ngā Paerewa Paetae	Kaupae 1 - 92071 & 92072

Ko ngā Ākonga i eke ki te **Kaiaka** i te paerewa paetae nei:

i whakamārama i te mātauranga e pā ana ki ngā atua me ō rātou hononga ki tētahi kaupapa taiao.

- I wetewete i ngā hononga i waenga i ngā atua me te kaupapa taiao,
- i whakahāngai ki tētahi kaupapa taiao.

Ko ngā Ākonga i eke ki te **Paetae** i te paerewa paetae nei:

i torotoro i te mātauranga e pā ana ki ngā atua me ō rātou hononga ki tētahi kaupapa taiao.

- I rapu mōhiotanga,
- i kimi māramatanga e pā ana ki ngā atua,
- i whakahāngai ki tētahi kaupapa taiao,
- i torotoro i ngā hononga o te mātauranga atua ki te kaupapa taiao hoki.

Ko ngā Ākonga **Kāore i whiwhi** i te paerewa paetae nei:

- kāore te taunakitanga i hāngai ki ngā paearu o te paerewa paetae.
- kāore i oti i te ākonga te mahi.

